

Vroeg signaleren en erger voorko

Sociaal werkers moeten hun laagdrempelige, vroegtijdig signalerende en preventieve functie kunnen blijven bekleden wanneer vanaf volgend jaar de Advies- en Meldpunten Huiselijk geweld en Kindermishandeling een feit zijn in de gemeenten. Dat voorkomt bijvoorbeeld dat burgers geen melding meer maken van misstanden, omdat zij vrezen onmiddellijk terecht te komen in een door jeugdzorg geïnitieerd juridisch traject.

Ze zijn vaak het vertrouwde gezicht in de buurt, kennen de directe sfeer van bewoners en genieten hun vertrouwen. Ze krijgen zodoende vroegtijdig signalen wanneer er bijvoorbeeld iets misgaat in een gezin. Bovendien bieden ze snel en laagdrempelig hulp en stimuleren ze de eigen kracht van het gezin. Kortom, sociaal werkers kunnen vaak erger voorkomen – zoals

juridische stappen omdat een kwestie definitief is ontspoord of tweedelijnszorg omdat een probleem niet in de kiem is gesmoord. Mede vanwege die rol en competenties pleit de MOgroep – brancheorganisatie voor welzijn en maatschappelijke dienstverlening – voor handhaving van de rol van sociaal werkers bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Die

hartenkreet klinkt, nu duidelijk is dat per 1 januari 2015 de Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG's) en de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK's) worden samengevoegd tot Advies- en Meldpunten Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK's). Gemeenten zijn vanaf dat moment verantwoordelijk voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Financiële perikelen als richtingwijzer

'Dit is een specifiek vak, je moet begrijpen dat kindermishandeling of huiselijk geweld een dynamisch onderwerp is dat vaak meerdere kanten heeft. De man die zijn vrouw slaat, kan bijvoorbeeld ook slachtoffer zijn, bijvoorbeeld van haar psychische geweld.' Aan het woord is Judith Verheij. Zij is maatschappelijk werker en aandachtsfunctionaris huiselijk geweld bij welzijnsorganisatie De Wering in Den Helder. Verheij wordt op – vermoedens van – huiselijk geweld gewezen door bijvoorbeeld het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld Kop van Noord-Holland, huisartsen, jeugdzorg of burgers zelf.

Verheij: 'Het is onze taak te begrijpen dat alles met elkaar verweven kan zijn. Stel, een vrouw meldt zich bij mij omdat ze niet uitkomt met haar geld. Dat is soms de eerste stap op weg naar de conclusie dat er sprake is van huiselijk geweld. Eerst vraag ik naar de woon- en gezinssituatie. Daarna gaat het over het inkomen. "Werkt u? Werkt uw partner?" Soms blijkt dat een vrouw best een aardig inkomen heeft, maar er niet van kan rondkomen omdat haar partner het geld beheert, haar heel kort houdt op financieel gebied en het zelf bijvoorbeeld besteedt aan alcohol of drugs.'

Er kunnen verschillende ontmoetingen overheen gaan, zegt Verheij. 'Maar als je een vertrouwensband hebt opgebouwd, kun je naar aanleiding van die financiële situatie vragen hoe het verder gaat met de relatie tussen de vrouw en haar partner en of zij wordt geslagen.'

In de ideale situatie voert Verheij gesprekken met zowel de vrouw als haar partner en wordt gewerkt aan het stoppen van geweld. Daar kan bijvoorbeeld het sociale netwerk van de betrokkenen, het Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld, de ggz, verslavingszorg of de politie bij worden betrokken. Zij zegt: 'Die weg van preventie bewandel je eerder wanneer er geen kinderen in het spel zijn. Zijn er wel kinderen en hebben die bijvoorbeeld gezien dat hun moeder wordt geslagen, dan heb je de wettelijke taak het te melden bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.'

Ondergesneeuwd

Voorzitter Marijke Vos van de MOgroep adviseert gemeenten: 'Let er alsjeblieft goed op dat je bij de inrichting van je AMHK voldoende aandacht geeft aan degenen die het vak verstaan om laagdrempelig en vanuit een integrale benadering te kijken naar huiselijk geweld en kindermishandeling. Wij breken deze lans voor sociaal werkers, omdat in de AMHK's de nadruk dreigt te komen liggen op de jeugdzorgwerkers van de huidige AMK's en daardoor het sociaal werk ondergesneeuwd raakt.'

Laat er geen misverstand over bestaan: Vos hecht grote waarde aan de AMK's en de rol die de medewerkers bekleden in de keten, maar straks dient er naar haar mening een goede balans te blijven met sociaal werkers.

Ze legt uit: 'De jeugdzorg van AMK's heeft een sterke juridische component. Wij zien soms dat ouders niet naar een AMK durven te stappen uit angst bijvoorbeeld uit de ouderlijke macht te

Voorzitter Marijke Vos van de MOgroep adviseert gemeenten: 'Let er goed op dat je bij de inrichting van je AMHK voldoende aandacht geeft aan degenen die het vak verstaan om laagdrempelig en vanuit een integrale benadering te kijken naar huiselijk geweld en kindermishandeling.' (Foto: Paulien de Gaaij / MOgroep)

men

worden gezet. Met sociaal werkers kun je voorkomen dat mensen straks weigeren naar een AMHK te gaan. Zij zijn een bekend gezicht, genieten vertrouwen en kunnen huiselijk geweld al in een vroeg stadium in een bredere context plaatsen, zoals financiële problematiek of drug- of alcoholverslaving. Via een integrale aanpak van de problemen kunnen zij met de betrokkenen tijdig werken aan een oplossing.'

Onevenredig zwaar

Een onevenredig zware rol van jeugdzorg zou volgens Vos ook kunnen leiden tot onderbelichting van casussen

waarbij géén kinderen in het spel zijn. Riet Knaapen sluit zich hierbij aan. Zij is manager van het Steunpunt Huiselijk Geweld Brabant Noordoost, waaronder twintig gemeenten vallen. Dit SHG ressorteert onder Juvans, dat voorziet in maatschappelijk werk en dienstverlening en waar Knaapen manager specifieke projecten is.

Gemeenten zijn vanaf 2015 verantwoordelijk voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling

Knaapen: 'Huiselijk geweld is veel méér dan kindermishandeling. Denk bijvoorbeeld aan relationeel geweld, ouderenmishandeling of meisjes en vrouwen die het slachtoffer zijn van een *loverboy*. Binnen de AMHK's moet straks de zorg voor al die verschillende groepen geborgd zijn. Dat is moeilijk als het accent ligt op kindermishandeling en jeugdzorg. Sociaal of maatschappelijk werkers zijn van groot belang om het volledige scala te kunnen bedienen.'

Voorliggende veld

In Brabant-Noordoost wordt naar Knaapens zeggen vaak een beroep op sociaal werkers gedaan, mede omdat zij het complete *voorliggende veld* overzien, het veld dus voordat juridische stappen of tweedelijnszorg noodzakelijk kunnen worden.

Zij vertelt: 'Kindermishandeling of huiselijk geweld staat vaak niet op zichzelf. Door naar andere gebieden te kijken, zoals schuldenproblematiek, werkloosheid of opvoedonmacht, kun je dikwijls ook zicht krijgen op kindermishandeling of huiselijk geweld. Sociaal werkers zijn in staat dit vroegtijdig te signaleren, er systeemgericht op in te spelen en daarmee bijvoorbeeld te voorkomen dat – als kinderen slachtoffer of getuige zijn van geweld – kindermishandeling of huiselijk geweld moet worden opgeschaald naar AMK-niveau.'

De MOgroep is initiatiefnemer van de campagne 'Sociaal werk doe je met sociaal werkers', meer info www.sociaalwerkers.nl.

De brochure (Vroeg)hulp is gratis downloadbaar via www.mogroep.nl > webwinkel > werkvelden.

Gerben Stolk

